

Sygn. akt I C 1552/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 września 2017 roku

Sąd Rejonowy w Świdnicy I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący SSR Wojciech Zatorski

Protokolant Natalia Całka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 27 września 2017 roku w Ś.

sprawy z powództwa R. K.

przeciwko I. C.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanej **I. C.** na rzecz powoda R. K. kwotę 3.400 zł (trzy tysiące czterysta złotych) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 10.02.2016 roku do dnia zapłaty, a powództwo dalej idące co do odsetek oddala;

II. zwraca stronom zaliczki tytułem opinii biegłego:

a. powodowi kwotę 300 zł;

b. pozwanej kwotę 319,91 zł;

III. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 1017 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 1552/16

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym 10.02.2016r. R. K. domagał się zasądzenia od I. C. kwoty 3.400 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 10.12.2015r. do dnia zapłaty i obciążenia pozwanej kosztami procesu (k.3). Powód podał, że prowadzi działalność gospodarczą w zakresie kamieniarstwa i pozwana zamówiła u niego nagrobek; początkowo pozwana oglądała gotowe wyroby w zakładzie powoda i była zainteresowana nagrobkiem z kamienia w kolorze czerwonym, którego cena wynosiła jednak 6.800 zł i była dla pozwanej zbyt wysoka, zatem zdecydowała się na nagrobek z granitu w kolorze szarym, tzw. S., którego cena wraz z elementami dodatkowymi, tzw. napisówka, podstawa pod znicz, lampion, wazon, krawężnik i ławka ze skrzynką na narzędzia, wynosiła 3.700 zł; strony podpisały umowę i pozwana wpłaciła powodowi zaliczkę 300 zł; uzgodnienia nastąpiły po oględzinach i dokonaniu na cmentarzu pomiarów pod nagrobek zamówiony przez pozwaną; po wykonaniu usługi pozwana zarzuciła powodowi, że wykonał nagrobek z kamienia innego, niż zamówiony; innych uwag nie zgłaszała; ponieważ zatem powód wykonał nagrobek zgodnie z zamówieniem, za co nie otrzymał zapłaty, wezwała pozwaną do uiszczenia brakującej kwoty 3.400 zł, jednak pozwana nie spełniła jego żądania (k. 4)

W sprzeczności od nakazu zapłaty uwzględniającego powództwo w całości (k. 23) pozwana wniosła o oddalenie powództwa na koszt powoda (k. 27). Wskazała, że strony zawarły umowę o dzieło, co nastąpiło w zakładzie powoda, gdzie pozwana wybrała nagrobek z kamienia ciemnobordowego,

natomiast części pionowe pomnika i płyta położona na nagrobku miały zostać wykonane z ciemnego kamienia; po wykonaniu prac przez powoda powódka odmówiła ich odbioru zarzucając wykonawcy użycie niezgodnego z zamówieniem koloru dwóch płyt poziomych, tj. szarego zamiast ciemnobordowego, brak napisu (...) na wazonie i lampionie, pozostawienie przerwy pomiędzy podłożem a płytą pomnika i pozostawienie drewnianych kołków, nieprawidłowe usytuowanie pomnika „na górcie” w taki sposób, że wyróżnia się wysokością od pozostałych nagrobków; w dacie zawierania umowy pozwana nie wiedziała, że granit (...) występuje wyłącznie w kolorze szarym, którego pozwana nie zamawiała, a czego nie potwierdza też podpisana przez strony umowa; ponadto nagrobek jest wykonany częściowo z płyt czarnych, co przeczy twierdzeniom powoda, jakoby miała wykonać nagrobek wyłącznie z granitu (...); powodowi przysługiwałoby wynagrodzenie za dzieło, gdyby oddał dzieło bez wad, jednak wykonał dzieło to wadliwie i nie oddał pozwanej, która odmówiła odbioru dzieła z tej przyczyny, a ponieważ powód mimo wezwania wad nie usunął, nie przysuguje mu wynagrodzenie; pozwana wzywała powoda do próby ugodowej, jednak bezskutecznie (k. 270.-28).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Strony zawarły umowę na wykonanie nagrobka granitowego z granitu S., o wymiarach 180 x 90 x 20 oraz napisów granit czarnych. W ramach tej umowy powód miał ponadto wykonać podstawkę pod znicze, lampion, wazon, krawężnik czarny, ławkę ze skrzynką i oparciem. Termin montażu ustalono na wrzesień 2015r. Koszt wykonania nagrobka ustalono na 3.700 zł, zadatek – 300 zł, dopłata 3.400 zł.

Dowód:

- umowa – k. 9.

W/w umowa została podpisana na cmentarzu, po wykonaniu pomiarów. Do umowy powód sporządził szkic projektowanego nagrobka, ze wskazaniem wyglądu, wymiarów i elementów dodatkowych, a także rozróżnieniem kolorów poszczególnych części.

Przed podpisaniem umowy, kilka dni wcześniej pozwana z córką i wnukami była w zakładzie powoda, gdzie oglądała wystawione modele nagrobków, w tym nagrobek z kamienia w kolorze czerwonym, którego ostatecznie nie zamówiła, gdyż jego cena jest znacznie wyższa od ceny nagrobków z granitu (...).

Dowód:

- częściowo zeznania : P. P., W. P. i H. P. – k. 66,

- zeznania powoda – k. 147,

- fotografia – k. 38,

- rysunek – k. 10.

Powód wykonał nagrobek we wskazanym miejscu, w odległości ok. 2,5 m od alejki, na poziomie takim samym, jak w przypadku nagrobka sąsiedniego (różnica nie przekracza 2 cm). Przy nierównościach terenu, jak w przypadku spornego nagrobka (po prawej stronie teren jest nachylony, ze spadkiem 17-25 cm), poziom posadowienia nagrobków przyjmuje się wg strony wyższej, natomiast stronę niższą należy podwyższyć wykonując obrzeże o wysokości równej z poziomem nagrobka, zaś przestrzeń między obrzeżem, a nagrobkiem uzupełnia się kruszywem, kostką lub podobnym materiałem. Natomiast przyjęcie za podstawę posadowienia nagrobka

strony niższej powodowałoby, że okładzina po drugiej stronie nagrobka byłaby usytuowana poniżej nagrobka sąsiedniego.

Powód nie wykonał zabudowy nagrobka uwzględniającej nierówność terenu. Obsypanie fundamentów nagrobka, które wystają ponad otaczający teren kruszywem jest zabiegiem poprawnym, lecz tymczasowym, nietrwałym. Docelowo należy wykonać obrzeże, tj. obramowanie, którego górna część powinna być zrównana z poziomem opaski, tj. okładziny poziomej nagrobka. Koszt wykonania obramowania (materiałów i robocizny) wynosi 1.000 zł, uwzględniając ok. 10 mb krawężnika i 300 kg kruszywa.

Powód nie usunął po zakończeniu montażu nagrobka klinów drewnianych niezbędnych przy poziomowaniu tego nagrobka.

Nagrobek ustawiony jest na podkładach betonowych i betonowej płycie, a składa się z elementów z kamienia czarnego, tj. płyty napisowej, płyty bazowej (pod napisową), krawężnika i płyty pod znicze oraz wazonu i lampionu, a także z elementów z granitu szarego, tj. płyty nakrywowej i płyt okładziny poziomej. Na płycie napisowej umieszczono imię i nazwisko zmarłego oraz datę jego urodzin i śmierci, a także krzyż.

Tak zbudowany nagrobek jest wolny od wad i został wykonany zgodnie z umową i szkicem do umowy oraz ze sztuką kamieniarską.

Granit (...) to określenie równoznaczne z granitem (...) i wskazuje na kamień koloru jasnoszarego. Kamień taki nie występuje w kolorze ciemnobordowym. Granit w takim kolorze pochodzi z I., a nosi nazwę M. R.. Jest to kamień blisko 3-krotnie droższy od granitu (...) (odpowiednio ok. 1.110 zł i 450 zł za 1 m²).

Koszt wykonania nowych płyt granitowych M. R., przy powierzchni jak w przypadku spornego nagrobka, tj. ok. 2,34 m², wyniósłby 2.574 zł. Koszty demontażu starego nagrobka o montażu nowego wyniosłyby po 500 zł. Wartość płyt odzyskanych w wyniku demontażu nagrobka starego, tj. z granitu szarego, wynosi ok. 1.000 zł.

Dowód:

- opinia biegłego – k. 91-95,*
- fotografie – k. 11, 37,*
- opinia uzupełniająca – k. 122-123.*

Powód wystawił pozwanej fakturę z 20.10.2015r. na kwotę 3.700 zł /brutto/, z uwzględnieniem wpłaconego przez nią zadatku w kwocie 300 zł.

Następnie wezwał pozwaną do zapłaty kwoty 3.400 zł.

Dowód:

- faktura – k. 12,*
- wezwanie do zapłaty i dowód nadania – k. 13,14-15.*

Pozwana w związku z przesłaniem jej przez powoda faktury i wezwania do zapłaty pismem z daty 30.12.2015r. zakwestionowała poprawność wykonania nagrobka, zarzucając mu następujące wady: niezgodny z zamówieniem kolor dwóch płyt poziomych, brak napisu (...) na wazonie

i lampionie, pozostawienie przerwy pomiędzy podłożem a płytą pomnika i pozostawienie drewnianych kołków, nieprawidłowe usytuowanie pomnika „na górze” w taki sposób, że wyróżnia się wysokością od pozostałych nagrobków, a w konsekwencji wezwała powoda do usunięcia tych wad w terminie 14 dni, z zastrzeżeniem odstąpienia od umowy na wypadek ich nieusunięcia w w/ w terminie.

Wnioskiem z daty 01.03.2016r. pozwana wezwała powoda do próby ugodowej wskazując na poprzednio wskazywane wady nagrobka oraz na odmowę odbioru dzieła obarczonego tymi wadami.

Dowód:

- wniosek o zawiązanie do próby ugodowej – k. 34,

- wezwanie do usunięcia wad i dowód nadania – k. 31,32-33.

Sąd zważył, co następuje :

Powództwo jest zasadne niemal w całości.

Strony zawarły umowę o wykonanie nagrobka (k.9), zatem umowę o dzieło, zgodnie z którą przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia (art. 627 k.c.). Stosownie do zawartej umowy obowiązkiem pozwanego było zatem wykonanie dzieła w postaci nagrobka, co uczynił, obowiązkiem pozwanej natomiast było dokonanie zapłaty umówionej ceny, czego – poza zadatkami – nie uczyniła.

Powód wykazał dowodami w postaci umowy o dzieło (k. 9), szkicu (k.10), twierdzeń własnych (k. 147v.), a także opinii biegłego (k.95), fakt zawarcia umowy i jej treść. Natomiast dowodami w postaci fotografii (k.11), faktury (k.12), wezwania do zapłaty (k. 13), twierdzeń własnych (k.147) i opinii biegłego (k.94-95) udowodnił poprawne wykonanie umówionego dzieła. I tak przede wszystkim z pisemnej umowy z zawartej przez strony, ale także z zeznań powoda, jasno, stanowczo i jednoznacznie wynika, że umowa dotyczy wykonania nagrobka z granitu (...). Z opinii biegłego i z zeznań powoda wynika, że granit taki występuje w kolorze szarym, natomiast nie występuje w kolorze czerwonym lub bordowym, na jaki wskazuje pozwana, a ponadto z tych samych dowodów wynika, że kamień wskazywany przez pozwaną jest znacznie (prawie 3-krotnie) droższy. Z kolei z opinii biegłego, zeznań powoda i z fotografii (k. 11) wynika, że dzieło zostało przez powoda wykonane w sposób prawidłowy. Powyższe dowody jednoznacznie wskazują więc na zawarcie przez strony umowy o wykonanie nagrobka z granitu (...), który został wykonany właściwie. W szczególności istotna jest tu opinia biegłego, która wskazuje na poprawne wykonanie nagrobka, który nie ma wad. Opinia biegłego sporządzona została przez osobę o stosownej wiedzy, doświadczeniu i kwalifikacjach zawodowych, w kwestiach dla sprawy istotnych, a wymagających wiadomości specjalnych. Opinia odpowiada w sposób jasny i zrozumiały na wszystkie postawione biegłemu pytania. Uwagi pozwanej (k.109) zostały przez biegłego wyjaśnione w opinii uzupełniającej (k. 112). Poza tym strony nie kwestionowały w/ w opinii, czego i sąd, zważywszy na jej jasność i kompletność, nie ma podstaw czynić. Można zatem opinię tę uznać za dowód pewny, pozwalający na dokonywanie na tej podstawie ustaleń faktycznych w sprawie. Z opinią korelują pozostałe wskazane powyżej dowody. Z racji wzajemnej zgodności w.w dowodów uznano je za wiarygodne, zaś fakty z nich wynikające za udowodnione.

Jeżeli natomiast pozwana powołuje się na wady dzieła, to by móc skorzystać z uprawnień z art. 638 k.c., powinna wady wykazać (art. 6 k.c.), czego nie uczyniła.

Przede wszystkim pozwana pomija umowę zawartą na piśmie, z której jednoznacznie wynika, z jakiego kamienia miał zostać wykonany zamówiony nagrobek. Z założenia zatem trudno bezkrytycznie podchodzić do twierdzeń i metody dowodzenia pozwanej, która linię obrony opiera na dowodzeniu ponad i przeciwko treści dokumentu. Teza przeciwna niweczyłaby sens pisemnego dokumentowania czynności prawnych, a w efekcie pewność obrotu, zatem nie może zostać zaakceptowana. Nie może przy tym pozwana skutecznie podnosić, że nie przeczytała umowy przed jej podpisaniem, a więc, że nie wiedziała, co w spornym zakresie wskazano w jej treści. Brak zapoznania się z treścią dokumentu przed jego podpisaniem nie upoważnia bowiem, w myśl utrwalonej judykatury Sądu Najwyższego, do powoływania się na błąd. Nieznajomość podpisywanej umowy, wykluczająca wiedzę o jej treści, wyklucza przecież także mylne wyobrażenie podpisującego (a więc jego błąd) co do tej umowy.

Powyższych ocen nie zmieniają zeznania świadków powołanych przez pozwaną, jak i fotografia pomnika (k. 38), odpowiadającego wg pozwanej złożonemu przez nią zamówieniu.

W/w świadkowie zeznali:

P. P./k.600./ : zamówienie zrobiła babcia /tj. pozwana/ na cmentarzu, parę dni po oględzinach w zakładzie powoda; napisy na lampionie i wazonie miały być chyba za dodatkową opłatą /k. 61/.

H. P. /k.610./ : umowa została zawarta na placu u powoda /jakkolwiek zeznaje też, że przy zawieraniu umowy go nie było - k. 610. in fine/.

W. P. /k. 62/ : umowa została zawarta na cmentarzu, bowiem tam były pomiary, chociaż w zakładzie powód podał cenę i tam padł wybór.

Analizując zeznania w/w świadków, w szczególności dostrzegając w/w sprzeczności w ich zeznaniach, nie można przyjąć, by były one w pełni zgodne, a zatem, by na tej podstawie można było w sposób pewny przyjąć, że do zawarcia umowy nie doszło na cmentarzu w Ś., lecz w zakładzie powoda. Trudno zresztą bez wymiarów pomnika przyjmować, jaka miała być ostateczna cena wybranego nagrobka, jeżeli nie były znane jego wymiary, a więc nie było wiadome, jak ilość materiałów zostanie zużyta na jego wykonanie.

W konsekwencji trudno też przyjmować, zwłaszcza wobec pozostałych dowodów, o czym poniżej, by to wówczas ustalono wykonanie nagrobka z kamienia wskazywanego przez pozwaną.

Bez znaczenia jest przy tym, że w dolnej części umowy wpisano: S., skoro sama pozwana przyznaje, że umowę podpisano na cmentarzu, a więc w Ś..

Powód przeczy uzgodnieniom w zakresie wykonania nagrobka w kolorze bordo i wskazuje, że jest to kamień znacznie droższy, więc za umówioną cenę 3.700 zł nie wykonałby nagrobka z takiego kamienia, skoro ten kosztowałby ok. 6.800 zł, a po ewentualnych negocjacjach i rabacie ok. 6.000 zł (k.148). Twierdzenia te mają oparcie w umowie (k. 9), która wskazuje na granit (...), a ponadto w opinii biegłego, który jednoznacznie wskazuje na ceny takiego kamienia i koszt wykonanego z niego nagrobka (k. 94-95). Dysproporcja w cenach granitu (...) i multicolor red, przy znanych powszechnie cenach pomników cmentarnych (nagrobków), wskazuje więc na niską opłacalność przedsięwzięcia mającego polegać na wykonaniu przez powoda za cenę 3.700 zł (3.008 zł netto – k. 13) nagrobka z granitu multicolor, którego koszt wyniósłby ok. 2570 zł (, tj. 2,34 m² x 1.100 zł - k. 95).

Jeżeli zresztą uwzględnić nawet uwagi pozwanej wynikające z jej pytań do powoda w czasie jego przesłuchania, tj. co do kosztu montażu nagrobka, który jest taki sam w przypadku montażu granitu (...) i multicolor red (k. 148v.), a zatem, że uprawniony jest wniosek, iż różnica w kosztach

samego montażu oraz całości nagrobka z różnego kamienia wskazanych przez powoda i biegłego jest tak istotna, że możliwe jest znaczne obniżenie ceny nawet przy użyciu kamienia multicolor red, co mogłoby czynić opłacalną usługę nawet przy droższym kamieniu, to względ na całokształt kosztów dzieła rozumowanie takie nakazuje odrzucić. Pomijając bowiem zysk powoda, tj. jego wynagrodzenie netto (por. fakturę na k. 12), a także koszty transportu, dochodzą jeszcze koszty pracy robotników wykonujących montaż nagrobka, „obróbki” podstawowej itp.

Oceniając natomiast zarzuty pozwanej co do zakresu „obróbki” pomnika, biegły wskazał, iż to zadanie nie było przedmiotem zlecenia (k. 94 i 95) i zapisu takiego w umowie rzeczywiście brak. Ponadto wskazany przez biegłego (k. 123) koszt wykonania obramowania nagrobka oczekiwanego przez pozwaną to ok. 1000 zł (a więc przeszło ¼ ceny pomnika), więc wątpliwe jest, by tak istotny element ceny był w „gratisie” lub powód o nim zapomniał. Jeżeli dodać, że z opinii biegłego wynika, że docelowe obramowanie wiąże się z uzgodnieniami z zarządcą cmentarza co do wymiarów kwatery, a przecież tylko w jej granicach można wykonywać obramowanie, trudno przypuszczać, by to powód miał znać rozmiary kwatery, czy też, by miał w ogóle tę sprawę uzgadniać z zarządcą cmentarza, zwłaszcza gdy nie ma ku temu żadnego upoważnienia (umowa też o tym milczy, jak i nie daje takiego upoważnienia).

Jeżeliby zresztą uwzględnić wszystkie zarzuty pozwanej, tj. i co do wadliwego materiału i co do zakresu obróbki nagrobka, zważywszy na koszty z tym związane, tj. ok. 1.000 zł w przypadku obróbki i 1.521 zł w przypadku droższego kamienia, inwestycja byłaby w ogóle dla powoda nieopłacalną.

Zarzut posadowienia pomnika niejako „na górcie” również nie ma uzasadnienia – w swej opinii biegły jednoznacznie wskazał, z jakich przyczyn to nastąpiło, a zatem dlaczego takie usytuowanie nagrobka nie jest wadą. Jest tak dlatego, że ukształtowanie terenu i występujący w tamtym miejscu spadek terenu niweczą zastosowanie rozwiązania oczekiwanego przez pozwaną (k.94).

Nie ma też podstaw zarzut braku napisów na lampionie i wazonie – obowiązek powoda to ich wykonania znikąd nie wynika, a przynajmniej pozwana nie udowodniła tezy przeciwnej.

Reasumując, pozwana nie może skutecznie powoływać się na wady dzieła i uprawnienia stąd płynące, skoro wad tych nie wykazała. Powód natomiast wykazał podstawy oraz wysokość żądania pozwu i może domagać się nie zapłaconej przez pozwaną kwoty 3.400 zł, należnej mu z łączącej strony umowy, o czym orzeczono w pkt I wyroku na podstawie art. 627 k.c.

Zasadność żądania głównego czyni też zasadnym roszczenie odsetkowe, skoro pozwana opóźnia się ze spełnieniem świadczenia należnego powodowi (art. 481 k.c.), z zastrzeżeniem co do okresu, za jaki powodowi przysługują odsetki. Nie wiadomo bowiem skąd w uzasadnieniu pozwu bierze się data 25.11 /k.4/, jeżeli dowody nadania /k. 13-14/ na nią nie wskazują, a w szczególności nie wiadomo, czy dotyczą one wysłania faktury, czy wezwania do zapłaty, zaś dowód nadania /k. 15/ zdaje się łączyć bardziej z w/w fakturą /20.10/, co wskazuje na datę wcześniejszą, niż w pozwie. Wobec powyższego przyjęto datę wpływu pozwu, tj. 10.02.2016r., jako jedyną pewną datę wezwania pozwanej do zapłaty (art. 455 k.c.). Dalej idące żądanie odsetkowe podlegało więc oddaleniu.

O kosztach procesu, które poniesie pozwana, jako przegrywająca spór (pkt III), orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.

W pkt II na podstawie art. 80 u.k.s.c. zwrócono s tronom nie wykorzystane zaliczki na koszty opinii biegłego.

Na oryginale właściwe podpisy
zgodność odpisu z oryginałem
stwierdza z up. Kierownika
I Wydziału Cywilnego
Sądu Rejonowego w Świdnicy
Sekretarz Sądowy
mgr N. C.